

Hyvinvointialueiden nuorisovaltuustojen kannanotto Suomen hallitukselle lasten ja nuorten sosiaali- ja terveystalouden rahoituksen turvaamiseksi

Me hyvinvointialueiden nuorisovaltuustot olemme huolissamme siitä, että hallituksen suunnittelemat leikkaukset sosiaali- ja terveystalouteen eivät todellisuudessa onnistu säästämään kustannuksista, kuten hallitus on suunnitellut. Etenkin kun tilannetta tarkastelee pitkällä aikavälillä, on erittäin todennäköistä, että kustannukset tulevat todellisuudessa kasvamaan. Meille nuorille, joiden pitäisi päästä paikkaamaan tulevaisuudessa tämänhetkistä työvoimapulaa ja olemaan osaratkaisuna ns. eläkepommiin, pitää taata mahdollisuus suorittaa opinnot loppuun, ja selviytyminen työelämään asti varmistamalla siihen riittävät tukitoimet. Tälläkin hetkellä valtaosa työkäisistä, jotka ajautuvat työkyvyttömyyseläkkeelle, ovat nuoria, joiden mielenterveysongelmiin ei ole saatu apua riittävän ajoissa.

Voimaan astuneet muutokset rajaavat opiskelijoiden mahdollisuuksia ja motivaatiota suoriutua opinnoistaan ilman että he velkaantuisivat, ajautuisivat erilaisten tukitoimien piireihin tai edes jaksaisivat suorittaa opintonsa loppuun saakka. Tälläkin hetkellä monet nuoret joutuvat keskeyttämään opintonsa ja siirtyvät tekemään pienipalkkaista työtä selviytyäkseen pelkistä välttämättömistä elinkustannuksistaan. Heikolla koulutustaustalla voi jäädä huonompaan sosioekonomiseen asemaan, joka tutkitusti vaikuttaa myös ylisukupolisesti. Suomi kaipaa tälläkin hetkellä lisää korkeakoulutettuja erityisosajia työmarkkinatilanteensa kehittämiseen ja parantamiseen globaaleista talousmuutoksista johtuen. Suomalaista koulutusta on aiemmin suuresti arvostettu kansainvälisillä markkinoilla ja se sama korkea arvostus on saatava uudelleen. Tämä ei onnistu ilman riittäviä sosiaali- ja terveystalouden toimia, joilla haastavasta opiskeluajasta selviydyttäisiin.

Useimmilla alueilla ei tälläkään hetkellä ole riittävästi henkilöstöresursseja vastaamaan siihen tarpeeseen, joka koulupsykologeista, koulupsykiatreista sekä vastaavista mielenterveystyön ammattilaisista on. Vallallaan oleva mielenterveyskriisi näkyy kaikkein voimakkaimmin nuorissa ikäluokissa, jotka ovat jo nyt akuutin avun tarpeessa ja saattavat silti päästä tarvitsemiinsa palveluihin vasta pisimmillään useiden kuukausien odottelun jälkeen. Näin käydessä, hoito vaatii huomattavasti enemmän resursseja, jotta edes pientä edistymistä parantumiselle tapahtuisi. Pahimmissa tapauksissa toipumista opiskelu- tai työkykyiseksi ei voida enää edes saavuttaa.

Nuorten syrjäytymistä ennaltaehkäisevistä palveluista leikattiin 4,6 miljoonaa euroa ja arviona on, että tästä johtuen 6000 nuorta tulee syrjäytymään. Valtion takaama 5 miljoonan euron tukipaketti, joka kohdennetaan pitkälti koulunuorisotyöhön, tuskin tulee olemaan riittävä ratkaisu, sillä se ei auta jo ongelmiin ajautuneita nuoria. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan joka ikinen näistä syrjäytyvistä nuorista tulee tämänhetkisillä arvioilla kustantamaan n. 1,2 miljoonaa euroa, ja jos 6000 nuorta on nyt riskissä syrjäytyä, niin valtion tukipaketilla ei saada autettua edes yhtä prosenttia tuosta määrästä. Nämä nuoret tulevat väkisinikin tarvitsemaan sosiaali- ja terveystaloudellista avukseen.

Ongelmien syventyessä on mahdollista, että nuoret ajautuvat haasteidensa (esim. köyhyys, mielenterveysongelmat, päihdeongelmat, syrjäytyminen yms.) vuoksi rikollisen toiminnan pariin, joka edelleen pahentaa heidän tilannettaan. Tämä puolestaan tuo valtiolle lisäkustannuksia vankeinhoidon, veronkierron, harmaan talouden ja oikeuskustannusten muodoissa. Näiden lisääntyminen tulee haastamaan yhteiskuntarauhaa ja vaatimaan lisää resursseja monilta eri tahoilta, muun muassa poliisilta ja pelastustoimilta, joilla ei tälläkään hetkellä ole riittäviä resursseja kaikkien tilanteiden selvittämiseen.

Suomen hyvinvointialueiden nuorisovaltuustojen toiveena hallitukselle on, että takaatte riittävän rahoituksen hyvinvointialueiden lasten ja nuorten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, jotteivät nuoret joudu tulevaisuudessa maksamaan kustannuksia toimenpiteistä, joilla vastataan juuri niihin ongelmiin, jotka olisi voitu aikaisemmin ratkaista riittäväillä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveyspalveluilla. Ymmärrämme, että valtion velkataakka on saatava pienentymään ja siksi on tehtävä kipeitäkin leikkauksia. Toivomme kumminkin, että takaatte riittäväällä sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksella nyt sen, ettei kasvava velkataakka paisu entisestään tässä kannanotossa esitettyjen huomioiden osalta niiden nuorten maksettavaksi, joiden tulevaisuudesta te olette nyt vastuussa.